

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ГЕОГРАФІЯ ТРАНСКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Географія

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: доцент, кандидат географічних наук Костащук Володимир Іванович

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_pers_id\]=2097&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_pers_id]=2097&commands[1594]=item)

Контактний телефон: +380953105124

E-mail: v.kostaschuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=3921>

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	четвер	13.00-14.00
Онлайн консультації	вівторок, четвер	14.00-15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна розкриває актуальні проблеми транскордонного співробітництва регіонів України. Акцентується увага на сутності транскордонного співробітництва та його ролі у вирішенні соціально-економічних, екологічних, культурних проблем розвитку регіонів. Значна увага приділяється нормативно-правовим засадам налагодження транскордонного співробітництва регіонів України. Аналізуються передумови транскордонного співробітництва в регіонах, його стан та перспективи. Разом з тим, Україною ще не у повній мірі використовується потенціал транскордонного співробітництва, що має забезпечити сталий розвиток та конкурентоспроможність транскордонних регіонів. Тому курс «Географія транскордонних територій України», призначений для здобувачів ОП «Географія», спрямований на формування практичних навичок у майбутніх фахівців щодо вироблення стратегії спільних дій у форматі «влада-громада-регіон-бізнес» для реалізації ініційованих проєктів, що відповідатиме інтересам прикордонних регіонів України.

2. Мета навчальної дисципліни:

Сформувані у студентів спеціальності «Географія» систематизовані знання щодо передумов та перспектив розвитку транскордонного співробітництва регіонів України.

3. Завдання курсу:

- ✓ розкрити студентам зміст курсу “Географія транскордонних територій України” як окремої дисципліни;
- ✓ проаналізувати суспільно-географічну сутність транскордонного співробітництва та його роль у вирішенні суспільно-географічних проблем;
- ✓ оволодіти навиками оцінки передумов розвитку та сучасного стану транскордонного співробітництва регіонів України;
- ✓ навчити студентів визначати проблемні аспекти розвитку транскордонного співробітництва та шляхи їх вирішення;
- ✓ набути практичних навичок організації транскордонного співробітництва в регіонах України;

4. Пререквізити.

Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з нормативних географічних дисциплін, достатніх для засвоєння понятійно-термінологічного апарату курсу, розуміння геопросторових процесів та їх чинників у транскордонних регіонах.

5. Результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню **загальних та спеціальних (фахових) компетентностей.**

ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм

сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів.

СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 4. Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня.

СК 6. Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування.

Програмні результати навчання

ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПР06. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

ПР07. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.

ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР09. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг.

ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати: сутність понять транскордонне співробітництво та його роль в соціально-економічному розвитку територій; основні форми та види транскордонного співробітництва, нормативно-правове забезпечення транскордонного співробітництва та повноваження органів державної влади в організації транскордонної співпраці, вплив географічного середовища на

розвиток транскордонного співробітництва.

вміти: практично використовувати природногеографічні та суспільногеографічні особливості території в контексті організації транскордонної співпраці.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	5,0	150	15	-	30	-	105	-	залік

6.2. Дидактична карта дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			
		л	сем	с.р.		л	сем	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та суспільно-географічні передумови транскордонного співробітництва									
Тема 1. Вступ до курсу «Географія транскордонних територій України»	21	2	4	15					
Тема 2. Географічні передумови та правові засади транскордонної співпраці України	21	2	4	15					
Тема 3. Інституції забезпечення та підтримки розвитку транскордонної співпраці регіонів	18	2	4	12					
Тема 4. Єврорегіон як форма транскордонного співробітництва	15	1	2	12					
Змістовий модуль 2. Напрямки та організаційні форми транскордонного співробітництва регіонів України									
Тема 5. Україна в системі транскордонного співробітництва.	18	2	4	12					
Тема 6. Транскордонне співробітництво західних і південно-західних областей України	21	2	4	15					

Тема 7. Транскордонне співробітництво між країнами Європейського Союзу	18	2	4	12				
Тема 8. Форми транскордонного співробітництва	18	2	4	12				
Разом	150	15	30	105				

6.2.1 Тематика індивідуальних завдань

1. Суспільно-географічна сутність транскордонного співробітництва.
2. Роль транскордонного співробітництва в суспільному розвитку України.
3. Основні напрямки транскордонного співробітництва регіонів з країнами світу.
4. Особливості транскордонного співробітництва в економічній сфері.
5. Основні завдання транскордонного співробітництва у вирішенні соціально-економічних проблем.
6. Актуальні проблеми транскордонного співробітництва в Україні.
7. Нормативно-правове забезпечення транскордонного співробітництва між Україною та країнами світу (за вибором студента)
8. Основні завдання нормативно-правового регулювання транскордонного співробітництва.
9. Конституція України - основа транскордонного співробітництва.
10. Особливості організації органів влади в Україні та їх вплив на транскордонне співробітництво.
11. Діяльність Верховної Ради України в сфері транскордонного співробітництва.
12. Діяльність Президента України в сфері транскордонного співробітництва.
13. Діяльність Кабінету міністрів України в сфері транскордонного співробітництва.
14. Повноваження обласних органів влади в транскордонного співробітництва.
15. Повноваження районних органів влади в сфері транскордонного співробітництва.
16. Повноваження територіальних громад в сфері транскордонного співробітництва.
17. Необхідність взаємодії суб'єктів економічної діяльності та органів державної влади в сфері транскордонного співробітництва.
18. Природні умови та ресурси регіону України (за вибором студента) як чинник розвитку транскордонного співробітництва.
19. Соціально-демографічні процеси в регіоні (за вибором студента) та їх вплив на транскордонне співробітництво.
20. Економічний потенціал регіону (за вибором студента) як чинник транскордонного співробітництва.
21. Особливості транскордонного співробітництва регіону України (за

вибором студента) на сучасному етапі суспільного розвитку.

20. Актуальні проблеми транскордонного співробітництва в регіонах України.

6.2.2 Самостійна робота

1. Основні поняття та категорії курсу «Транскордонне співробітництво регіонів України».

2. Роль транскордонного співробітництва в розвитку суспільства.

3. Основні завдання та напрямки транскордонного співробітництва регіонів України.

4. Конституція України – основа транскордонного співробітництва.

5. Система органів державної влади в Україні та її вплив на транскордонне співробітництво.

6. Взаємодія приватних суб'єктів економічної діяльності з органами влади як умова розвитку транскордонних зв'язків регіонів України.

7. Мінерально-сировинні ресурси та їх роль в розвитку транскордонного співробітництва регіонів України.

8. Вплив транскордонного співробітництва на економічний розвиток регіонів.

9. Сучасний стан транскордонного співробітництва регіонів України в сфері культури.

10. Перспективні напрямки транскордонного співробітництва регіонів України.

6.2.3 Теми практичних занять

1. Географічне положення регіонів як чинник транскордонного співробітництва.

2. Природні умови та ресурси регіонів як чинник транскордонного співробітництва.

3. Населення та демографічні процеси в регіонах як чинник транскордонного співробітництва.

4. Нормативно-правове забезпечення транскордонного співробітництва в регіонах України.

5. Економічний потенціал регіонів України як чинник транскордонного співробітництва.

6. Сучасний стан транскордонного співробітництва в регіонах України.

7. Актуальні проблеми транскордонного співробітництва регіонів України.

8. Перспективи транскордонного співробітництва регіонів України.

7. Система контролю та оцінювання

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних і самостійних робіт, тестування, оцінювання індивідуальних завдань, письмове й усне опитування. Поточний контроль

проводиться під час проведення практичних занять і самостійної роботи та має на меті перевірку теоретичних знань та рівня підготовленості студента до виконання конкретного прикладного завдання. Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінки й узагальнення результатів навчання на завершальному модульному етапі.

При вивченні дисципліни «Географія транскордонних територій України» використовуються такі **методи і форми контролю**:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі **модульного письмового тестування, оцінювання письмового виконання завдань, усної співбесіди**.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом **їх поточної перевірки й оцінювання**.

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом **оцінювання виконаних проєктів та усного індивідуального захисту дослідження**.

Підсумкова оцінка (оцінка за **залік**) з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконані ІНДЗ. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за модульне тестування (оцінювання засвоєння лекційного та самостійно опрацьованого матеріалу), виконання практичних робіт – у сумі становить 100 балів. Додатково студент може отримати до 20 балів за виконання ІНДЗ. Оцінка за залік виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зі шкалою оцінювання. При цьому в відомості зазначається кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни
Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	M1	T5	T6	T7	T8	M2	40	100
4	3	4	4	15	4	3	4	4	15		

8. Політика курсу

Впродовж семестру для перевірки знань студента та контролю за самостійною роботою студента застосовують письмові роботи, письмові роботи з тем самостійної роботи. Здобувач вищої освіти повинен знати сутність понять, термінів та категорій, вміти виконувати конкретне практичне завдання.

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view.

Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAyKf_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

9. Рекомендована література

9.1. Основна

1. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. пос. / За ред.. І.В. Багрової. - Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. - 384с.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник.- К.: Видавничий центр «Академія», 2003.- 688 с.
3. Василенко С.Д. Україна : Геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі. - Одеса, 2003. - 238 с.
4. Василевський О.А., Гончар М.М. Структура геополітичних інтересів України – К.: НІСД, 1995.- 99 с.
5. Врублевський В.К., Хорошовський В.І. Український шлях. Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси.- К., 1997.- 426 с.
6. Вільні економічні зони : світовий досвід і українська практика : Навчальний посібник / за ред. І.Ю. Сіваченка. – Київ: Центр Навчальної літератури, 2004.- 488 с.
7. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник / М.С. Дністрянський. - Львів: ЛНУ ім.Івана Франка, 2014.- 384 с.
8. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. – Львів: ЛНУ, 2003. – 111с.
9. Дністрянський М.С. Україна в політико-географічному вимірі. – Львів: ЛНУ, 2000. – 310 с.
10. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник / М.С. Дністрянський. –Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436 с.
11. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу: Навч. посібник / М.Д. Заячук, О.С. Чубрей. – Чернівці: ЧНУ, 2009.- 200с.
12. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 392 с.
13. Маркус Яхтенфукс, Беата Колер-Кох Європейська інтеграція. Актуальні світові дискусії. - Київ: Видавничий дім « Києво-Могилянська академія», 2007. – 396 с.

9.2. Допоміжна

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів: Лілея НВ, 2000.- 236 с.
2. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство/ З.Бжезінський; [пер. з англ.]. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006. – 203 с.
3. Глобальні проблеми світу. Атлас. – К.: ДНВ «Картографія», 2009. – 144 с.
4. Глобальні зміни світу - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США; [пер. з англ.] – Львів : Літопис, 2010. – 188с.

5. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти : навч. пос. / М. Г. Капітоненко. – К. : Либідь, 2009. – 352 с.
6. Кілінська К.Й., *Костащук В.І.* Розвиток міжнародного туризму в Чернівецькій області на початку ХХІ століття // Науковий вісник Чернівецького національного університету : збірник наукових праць. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. - Вип. 724-725 : Географія. – С.153-156.
7. *Костащук В.І.* Сучасний стан міжнародного туризму між Україною та Італією (на прикладі Чернівецької області) // Географія та туризм. – Київ. –Вип.16. -2011. – С.63-71.
8. *Костащук В.І.* Географічні аспекти розвитку іноземного туризму в Чернівецькій області // Часопис соціально-економічної географії. – Харків. - Вип.13(2). – 2012. – С.132-135
9. *Костащук В.І.* Географічні аспекти розвитку закордонних туристичних потоків Чернівецької області // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т. – Вип. 672-673: Географія. – 2013.- С. 117-121
10. Книш М.М. Політико-географічна глобалістика : навч. посібник / М. М. Книш, Л. І. Котик. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 484 с.
11. Лісовський С. А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку : Монографія./ Інститут географії НАН України / Л.Г. Руденко (наук ред.) – Житомир : Полісся, 2007. – 108 с.
12. Макар Ю. І. Україна у міжнародних організаціях : навч. пос./ Ю. І. Макар. – К. : Професіонал, 2010. – 458с.
13. Маруняк Є. О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України – К.: Реферат, 2007. – 224 с.
14. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Науково-дослідний практикум з суспільної географії: Навчально-методичне видання. – К. : ДП «Прінт Сервіс», 2014 – 47 с.
15. Міжнародні організації : навч. пос. / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, З. І. Кутайні. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 344 с.
16. Національні стратегії сталого розвитку. Впровадження стратегічних і скоординованих дій : виклики, підходи до інновації (на основі аналізу досвіду 19 країн). – Міжнародний інститут сталого розвитку, 2004 – 50с.

10. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт міністерства закордонних справ України <https://mfa.gov.ua/>
3. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України імені М.В. Птухи <http://www.idss.org.ua>
4. Організація Об'єднаних Націй (ООН) <http://www.un.org/en/index.html>
5. Представництво ООН в Україні <http://www.un.org.ua/ua/>

6. Організація ООН з питань освіти, науки і культури <http://en.unesco.org/>
7. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>
8. Всесвітня організація з охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
9. Представництво ВООЗ в Україні <http://www.euro.who.int/en/countries/ukraine>
10. Світовий банк <http://www.worldbank.org/>
11. Євростат <http://ec.europa.eu/eurostat>